

Τα κοινωνικά μηνύματα των Παραολυμπιακών αγώνων. Ο αθλητισμός ως παράγων κοινωνικής αγωγής.

Λαυρέντιος Γ. Δελλασούδας, Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ.

I. ΑΓΩΓΗ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ, ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ.

α. Εννοιολογικό περιεχόμενο τού όρου αγωγή.

Η λέξη αγωγή παράγεται από το ρήμα άγω, η αρχική και θεμελιώδης σημασία του οποίου είναι το οδηγώ, φέρνω, κατευθύνω, ενώ το μεσοπαθητικό άγομαι σημαίνει την κατεύθυνση –κυριολεκτική ή μεταφορική– που παρέχεται από οδηγό ή καθοδηγητή, η αρνητική χρήση τού οποίου εμπεριέχεται στην έκφραση άγεται και φέρεται. Σήμερα ο όρος χρησιμοποιείται με την έννοια της καθοδήγησης ή της ανατροφής.

Πρόκειται για έναν όρο που στο χώρο τής εκπαίδευσης χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο και κυρίως σε σύμπλοκα (σταθερή σύναψη λέξεων που αποτελούν μια φράση), όπως: αισθητική αγωγή, αντισταθμιστική (π.χ., ενισχυτική ή/και πρόσθετη διδασκαλία), μουσειακή, περιβαλλοντική, γλωσσική, κοινωνική, σωματική, θρησκευτική, αγωγή τού πολίτη, αγωγή υγείας, αγωγή τού λόγου, αγωγή ειρήνης) αλλά και σε εκφράσεις όπως: λειτουργική αντίληψη στην αγωγή [στηρίζεται στο

νόμο τής ανάγκης και τού ενδιαφέροντος και χρησιμοποιεί την «επί μέτρω αγωγή» (Claparède)].

Όμως η αγωγή δεν αποτελεί προνόμιο –και μάλιστα αποκλειστικό– τού χώρου τής εκπαίδευσης. Έχομε χρήση τού όρου αγωγή και σε άλλα επιστημονικά πεδία, όπως π.χ., στη νομική επιστήμη με την έννοια τής διαδικαστικής πράξης στα πολιτικά δικαστήρια και στην ιατρική (θεραπευτική, φαρμακευτική αγωγή κ.λπ.).

Η αγωγική διαδικασία σε όλες τις εκδοχές της, σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση και την αντίστοιχη εφαρμογή της, έχει συνέχεια, συνέπεια, διάρκεια, συχνότητα επανάληψης και τελεί πάντοτε σε συνάρτηση:

(i) με τον σκοπό που επιδιώκει, (ii) με τους παράγοντες, τα μέσα και τις μεθόδους που συντελούν στην επίτευξή τού σκοπού της και (iii) με την αποτελεσματικότητα των μεθόδων, των μέσων και των παραγόντων αυτών.

Ειδικά στον χώρο τής εκπαίδευσης η αγωγή ορίζεται ως μια διαδικασία, η οποία αποβλέπει σε κάτι πολυσύνθετο. Έχει ως στόχο τη βοήθεια τού νέου ανθρώπου που βρίσκεται εν εξελίξει, προκειμένου να αναπτύξει όλες τις πτυχές τής προσωπικότητάς του και, προοδευτικά, να συγκροτήσει ελεύθερη, υπεύθυνη και δημοκρατική προσωπικότητα, ώστε να συμμετέχει στο κοινωνικό γίνεσθαι αναλαμβάνοντας την ευθύνη των πράξεών του, αφενός, και σκεπτόμενος πάντοτε, αφετέρου, ότι χθες ο πριν απ' αυτόν δεν υπήρξε αλλά συνυπήρξε και σήμερα ο ίδιος δεν υπάρχει αλλά συνυπάρχει, για να συνυπάρξουν οι άλλοι αύριο.

β. Παράγοντες και μέσα τής Αγωγής.

Όπως προαναφέραμε, η αγωγική διαδικασία υπηρετείται από τους παράγοντες τής αγωγής.

Στους παράγοντες της αγωγής εντάσσονται δύο ομάδες ή κατηγορίες: i. πρωτεύοντες (οικογένεια, σχολείο, κοινωνικό περιβάλλον, πολιτειακό σύστημα και μέχρι προ τινος και Εκκλησία) και ii. δευτερεύοντες (συναναστροφές, φιλίες, θεάματα, ακροάματα, βιβλία, φυσικό περιβάλλον, TV, διαδίκτυο και κοινωνικά μέσα δικτύωσης, εκ των οποίων τα δύο τελευταία τείνουν όχι απλώς να «ανέβουν» κατηγορία, αλλά να γίνουν ο αποκλειστικός παράγοντας αγωγής).

Οι παράγοντες της αγωγής υπηρετώντας τον σκοπό τής Αγωγής [βοήθεια προς έναν νέον άνθρωπο για την απόκτηση ή τη βελτίωση ή τη διατήρηση κάποιου χαρακτηριστικού ή κάποιας συμπεριφοράς προς ορισμένο σκοπό και σε συνάρτηση, αφενός μεν, με τις ικανότητές του, τις δεξιότητές του και τα ενδιαφέροντά του και, αφετέρου, με τις κοινωνικές ανάγκες και τις νόρμες λειτουργίας τού κοινωνικού γίνεσθαι] χρησιμοποιούν ποικίλα μέσα (εθισμό, διδασκαλία, αυθεντία, παράδειγμα, αμοιβές, ποινές, βοήθεια, διδακτικές μεθόδους [π.χ. η **κατ' αίσθηση αντίληψη** και η **επ' ευκαιρία διδασκαλία**], στρατηγικές μάθησης κ.ά.).

Κλείνουμε εδώ την στοιχειώδη αναφορά στην αγωγή προσθέτοντας τα εξής. Η εκπαίδευση και η αγωγή ως μορφωτικοί παράγοντες πρέπει να συνδέονται, διότι πάνω σ' αυτούς στηρίζεται η πυραμίδα τής Παιδείας.

Η Παιδεία αποτελεί το αξιακό καταληκτικό αποτέλεσμα μιας σειράς διαδικασιών, τις οποίες συντονίζει η ίδια ως μαέστρος ορχήστρας και οι οποίες οδηγούν στη μόρφωση, δηλαδή στη μορφοποίηση τής προσωπικότητας και του χαρακτήρα τού νέου ανθρώπου, ώστε η συμπεριφορά του να είναι κοινωνικά χρήσιμη υπακούοντας σε ιδεώδη και αξίες όχι αδιόριστα, αλλά συγκεκριμένα.

Το μεν ιδεώδες είναι ο υπέρτατός σκοπός που επιδιώκει κάποιος να πραγματοποιήσει ή να υπερασπιστεί με ανιδιοτέλεια, όπως το **ιδεώδες τής δημοκρατίας** και το **αθλητικό ιδεώδες**, η δε αξία είναι το σύνολο των

θετικών στοιχείων ή ιδιοτήτων που καθιστούν κάτι ή κάποιον σημαντικό σπουδαίο ικανό, όπως η αιδώς (ντροπή) και η δίκη (δικαιοσύνη), η ανιδιοτέλεια καθώς και άλλες αξίες, όπως η ισότητα, με τον εφαρμοστικό όμως τρόπο που μας διδάσκει η περίπτωση του αθλητισμού των Προσώπων με Αναπηρία (Π.μ.Α.), για την οποία θα μιλήσουμε στη συνέχεια.

Διότι η εκπαίδευση ή/και η επαγγελματική κατάρτιση καθιστά μεν κάποιον ικανό, π.χ., να οδηγεί ένα αυτοκίνητο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι παράλληλα μορφοποιεί την προσωπικότητά του, έτσι ώστε να κρίνει τις ενέργειές του σε συνάρτηση με το γεγονός ότι δεν ζει μόνος αλλά ζει μαζί με άλλους. Η απλή μετάδοση γνώσεων δεν συνεπάγεται μόρφωση.

Εάν δεν συνυπάρξει αξιακό σύστημα στους στόχους τής αγωγής, η εκπαίδευση καθίσταται απλή μάθηση γνώσεων και δεξιοτήτων.

Πηγή : www.pemptousia.gr/